

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Tukipalvelujen osalta järjestämisvastuu siivouspalvelusta, asiointipalvelusta ja vaatehuoltopalvelusta on haasteellinen etenkin siksi, ettei lainsäädännön tasolla tarkemmin yksilöidä näiden palvelukokonaisuuksien laajuutta. Esimerkiksi siivouksen osalta, tarkoitetaan ylläpitosiivousta, perussiivousta, suursiivousta tai koskeeko siivous välittömästä asumisesta käytettäviä tiloja vai myös varastoja ja vierashuoneita. Jo tähän asti palvelun järjestäjillä on ollut hyvin tiukat palvelun myöntämisperusteet siivoukseen, vaatehuoltoon ja asiointiin liittyen. Asiakasohjaus on neuvonut ja ohjannut yksityisten palveluntuottajien, kotitalousvähennyksen ja tukipalvelun arvonlisäverottomuutta. Niukkenevat henkilöstöresurssit on voitava suunnata hyvän ja toimintakykyisen arjen turvaamiseen kotona asuville.]

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

Ei [Kyllä muilta osin, mutta kotihoidon toteuttamisessa tulee voida hyödyntää myös etähoivan ja digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet.]

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

Kyllä

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Tarkoitetaanko lääkinnällisen kuntoutuksen ja muiden terveydenhuollon palvelujen osalta järjestäjän vai tuottajan vastuuta.]

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

Hoiva-asuminen on kuvaava termi

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Lakiin voisi lisätä maininnan, että tarpeen arvioinnissa käytettävä RAI:ta]

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

Kyllä

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Ajatus on oikeansuuntainen. Henkilöstöä tulee olla tarpeeksi ja palveluita pitää olla asiakkaalle sen mukaisesti mitä palvelusuunnitelmassa on kirjattu. Kotihoidossa voisi välillisen ja välittömän työajan laskemisen toteuttaa samoin kuin hoiva-asumisessa, jolloin kaikki välitön työ voidaan kirjata palvelusuunnitelmaan ja asiakasmaksulain mukaisesti laskuttaa myös asiakkaalta. Lähtökohtaisesti työ tehdään asiakkaan kotona, mutta kirjaamista, konsultaatioita, yhteistyöpuheluita (ml. omaiset) yms. tehdään myös asiakaskäynnin ulkopuolella. Kaiken asiakaskohtaisen työn sisällyttäminen asiakastyöaikaan helpottaisi myös siinä, että välitön työ kokonaisuudessaan on huomioitu esimerkiksi käyntien optimoinneissa. 49b pykälän kirjaukset ovat erittäin epäonnistuneita. Lakiin ei ole tarvetta kirjata, miten eri esihenkilötaso raportoi seuraavalle tasolle. Tällaista ei ole kirjattu muihinkaan soten substanssilakeihin. Se ei ratkaise mitenkään mm. henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita. Mistä saadaan enää johtavia viranhaltijoita vanhuspalveluihin jatkossa, kun henkilöstöpula on koko valtakunnallinen ilmiö, eikä yksittäisten johtavien viranhaltijoiden ratkaistavissa.]

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

Ei [Pienellä osalla ikääntyneitä toimintakyky saattaa olla siinä määrin alentunut, että he tarvitsevat apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissaan, ovat täysin vuoteeseen hoidettavia ja jotka eivät enää juurikaan reagoi ympäristöönsä.. Heillä ei kuitenkaan ole jatkuvaa lääkärijohtoisen sairaalaosastohoidon tarvetta, vaan he tarvitsevat hyvän ja asiantuntevan perushoidon, joka hyvin voidaan tarjota laitoshoidon tarjoavassa yksikössä. On raskas järjestely toteuttaa siirtyminen esim hoiva-asumisesta ja siihen liittyvien sopimusten solmimiseen esim jos henkilö on vaikeasti vammautunut laajan aivoverenvuodon vuoksi. Palvelurakenteessa tulisi sallia mahdollisuus vastata ikääntyneiden palvelutarpeeseen myös laitoshoidon keinoin pieneltä osin.]

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

Kyllä

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

Kyllä

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

Kyllä

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

Ei [riippuu toimintayksikön koosta ja tärkeitä on, että tieto tulee enimmäisena toimintayksikön vastuuhenkilölle, eikä esimerkiksi suoraan julkisuuteen. Tämä on tärkeä osa omavalvontaa. Toki tulosten tulee olla avoimia ja läpinäkyviä. Ei saa syntyä tilanteita, että toimittaja mediasta soittaa toimintayksikköön tuloksista, ennen kuin toimintayksikköön on tulokset tulleet. Seurantayhteenvedojen osalta voi kehittää yhteenvedoraportteja esim OIVA-raportin kaltaiseksi. Visualisointi esim "hymynaamoilla" tai liikennevaloilla.]

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Henkilöstövaje on valtakunnallinen haaste koko vanhuspalveluissa. Se aiheuttaa riskejä ja on uhka, että palveluiden kriteerejä joudutaan tiukentamaan, jolloin palveluja ei voida tarjota riittävän ajoissa ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämisen ja edistämisen näkökulmasta. Kun laki säätelee hoivaa, niin tulisi sen säädellä myös ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. On riski, että henkilöstöä joudutaan siirtämään tärkeistä kuntouttavista ja ennaltaehkäisevistä palveluista hoivaan. Lakimuutos ei tuo selkeästi kotihoidon roolia ja merkitystä esiin palvelukokonaisuudessa ja palvelurakenteen toimivuudessa. Valtakunnallisesti tulisi vähintään suositustasolle asettaa tavoitteet palvelurakenteelle esimerkiksi kotihoidon tai hoiva-asumisen kattavuudelle suhteessa väestöön. Henkilöstön riittävyys on nostettu esille, mutta ei ole mitään laskennallista suositusta määritelty henkilöstön määrästä.

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

Koulutusta, yhtenäisiä digitaalisia työkaluja seurantaan ja omavalvontaan.

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

-

Kolu Mari
Keuruun kaupunki - Perusturvalautakunta